

PEYGAMBER EFENDİMİZİN ÖVGÜYE LAYIK DÖRT SAHABESİ

Eûzubillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

a. Peygamber Efendimizin Dört Sahabesini Methedişi

el-Hamdülillâhi Rabbi'l-âlemîn. Hamden kesîran tayyiben mübareken fîhi alâ külli hâlin vefî külli hîn. Vesselâtu vesselâmu alâ seyyidinâ vesenedinâ vetaciruusina Muhammedini'l-Mustafa ve ala âlihi ve sahbihi ve men tebi'âhu bi-ihsânin ecmain ettayyibin ettahirin. Emmâ ba'd:

«رَحِمَ اللهُ أَبَا بَكْرٍ، زَوْجِنِي ابْنَتَهُ، وَحَمَلَنِي إِلَى دَارِ
الهِجْرَةِ، وَأَعْتَقَ بِلَالًا مِنْ مَالِهِ، وَمَا نَفَعَنِي مَالٌ فِي
الْإِسْلَامِ مَا نَفَعَنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ؛ وَرَحِمَ اللهُ عُمَرَ،
يَقُولُ الْحَقُّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا، لَقَدْ تَرَكَهُ الْحَقُّ وَمَالَهُ مِنْ
صَدِيقٍ؛ وَرَحِمَ اللهُ عُمَانَ تَسْتَحْيِيهِ الْمَلَائِكَةُ،

وَجَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ، وَزَادَ فِي مَسْجِدِنَا حَتَّى
وَسِعْنَا؛ وَرَحِمَ اللَّهُ عَلَيْنَا. اللَّهُمَّ أَدِرِ الْحَقَّ مَعَهُ حَيْثُ
دَارَتْ غَرِيبٌ، وَأَبُو نَعِيمٍ فِي «فَضَائِلِ الصَّحَابَةِ»، كَرِ،
عَنْ عَلِيٍّ؛ وَرَوَى كَ آخِرَهُ.»

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz bu hadîs-i şerîfnde dört sahabesini vafediyor ve methediyor. Dört sahabesinin methini öğreneceğiz buradan. Buyuruyor ki:

Rahimallâhu ebâ bekrin. Allah Ebû Bekir'e rahmetini ihsan eylesin. Rahmetine gark etsin, mahzar etsin..

Zevveceni'btenehu. Kızını bana verdi, beni kızıyla evlendirdi.

Ve hamelenî ilâ dâri'l-hicrati. Ve beni dâru'l hicreye taşıdı. Dâru'l hicre, Medine yani hicret yurdu. Hicret yurdu olan Medine'ye Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'le gitmişlerdi. Ebû Bekr-i Sıddîk deveyi hazırlamıştı, yolda da arkadaşlık yaptı. 13 küsur günde Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye

beraberce gittiler. Mağarada da beraber idiler. Varıncaya kadar da beraber oldular.

Ve a'teka bilâlen min mâlihi. Ve Bilal gibi bir mübarek, mazlum, masum sahabiyi de çok paralar vererek malından sarf ederek müşriklerin elinden aldı, azad etti. O da büyük bir hasenâtı Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in.

Ve mâ nefeanî mâlün fi'l-islâmi mâ nefeanî mûlü ebî bekrin. İslâm geldikten sonra bana Ebû Bekr-i Sıddîk'ın malının fayda verdiği kadar hiçbir mal fayda vermedi. Malını benim yoluma sarf etti ve 40 bin altın dirhemi mi vardı? 60 bin dirhemi mi vardı? Onları İslâm'a harcadı. Hepsini Resûlullah'ın gösterdiği yolda sarf etti. Müslümanlar istifade ettiler. Böylece Ebû Bekr-i Sıddîkı methediyor Peygamber Efendimiz. Ebû Bekr-i Sıddîk aşere-i mübeşşeredendir ve kabr-i şerîfnde Peygamber efendimizle beraber yatmak şerefine nâil olmuş en müstesna en yüksek insanlardan, müslümanların başta gelenidir, birincisidir.

Ve rahimallâhu umerâ. Ömer'e de Allah rahmetini ihsan etsin, rahmetine gark eylesin.

Ona da rahmetiyle muamele eylesin, rahmeylesin.

Yekûlu'l-hakka. Ömer hakkı söyler.

Ve in kâne mürran. Acı da olsa dosdoğru konuşur, hakkı söyler, doğru sözlüdür. Hatır, gönül kollayacağım diye hakkı saklamaz. Hakkı acı da olsa dobra dobra, çatır çatır söyler.

Lekad terakehu'l-hakku ve mâlehu min sadîkin. Hakkı kollamasından dolayı, doğruyu söylediğinden onun hiçbir samimi arkadaşı kalmayacak kadar Hak onu arkadaşsız bırakmıştır.

Çünkü Hakkı söyledin mi, insanlar hoşlanmazlar. Birer ikişer uzaklaşırlar. Sıkılırlar. Canları sıkılır. Kalpleri kırılır filan. Halbuki doğruyu söyleyince kırılmamak lazım.

Bu arada hadîs-i şerîfi bırakıp yine Peygamber Efendimiz'in bir [durumunu] nakledeyim. Peygamber Efendimiz bir yahudiden borç para almış. Çünkü toplum çok muhtaç. İnsanlar günlerce yemek yemiyorlar. İhtiyaç oluyor. Borç para almış. Vadesi geldiği halde karşılığını da karşılayamamış, verememiş. Yahudi gelmiş ve bu alacağını istemiş. Yahudiye ne söz söylediğini ezbere

bilmeyince tam da söylememiz doğru değil ama çünkü Resûlullah'ın ağzından çıktığı gibi söyleyebilmek lazım. Yani olmadığını anlatmış.

Olsaydı parası, imkânı borcu ödeyecekti, ödeyemeyeceğini beyan etmiş ama yahudi ısrar etmiş. İsrarlı ve sert olmuş alacaklı. Hz. Ömer onun üzerine kalkıyor, “şu herifin kafasını keseyim mi ya Resûlallah” gibilerden. Çünkü saygısızlık yapıyor. Peygamber *sallallahu aleyhi veselleme* saygısızlık yapıyor diye kızdı. Allah'ın Resûlune böyle yapılır mı? Evet borçsa borç, ne yapalım, yok. Yani ödeyecek. Vaktinde ödeme imkânı olsaydı ödeyecekti. Ödeyemedi filan. “Vurayım mı şunun boynunu ya Resûlallah” deyince Peygamber Efendimiz dedi ki:

“Yâ Ömer ben senden böyle demeni beklemezdim. Hakkı söylemeni beklerdim. “Yâ Resûlallah bir yerden, nereden bulacaksan parayı bul, şunun parasını öde.” filan demeni beklerdim deyince. Resûlallah kendisini koruduğu halde Ömeru'l Faruk *radiyallahu anh*'a diyor ki: “Yok öyle kızma. Tersleme yahudiyi. Hakkı söyle. Yani acı da olsa “yâ

Rasûlallah madem vadesi gelmiş, ödemen lazımdı doğrusu” filan de.” diye nasihat edince, yahudinin gözleri yaşıyor ve İslâm’a geliyor. Bu durum karşısında Peygamber Efendimiz’in ne kadar hakşinas olduğunu gördüğü için müslüman oluyor.

Ve rahimallâhu usmâne. Osman’a da Allah rahmetiyle muamele etsin. Onu da rahmetine gark etsin. Onu da rahmetine erdiresin ki.

Testehyîhi’l-melâiketü. Melekler bile ondan utanırlar. Çünkü çok utangaç idi Hz. Osman. Utangaç bir kimseydi. Utanma imandandır.

Ve cehheze ceyşe’l-usrati. Tebük Gazasına *Ceyşü’l Usra* derler, zorluklar ordusu. Çok sıcakta, çok uzak mesafeye, çok büyük düşmanla çarpışmak üzere hazırlanmıştı sahabe o zaman. Onun için *Ceyşü’l Usra* zorluk ordusu. Çok zorluklar çekmiş, çok zor bir zamanda teşkil edilmiş ordu demek oluyor. O teçhiz etti. Silah, cephane, mühimmat neyse Hz. Osman kesesinin, malının hepsini ordunun hizmetine verdi. Peygamber Efendimiz’den

çok büyük dua aldı o zaman o orduyu öyle teçhiz edince. Onu methediyor.

Ve zâde fî mescidinâ hattâ ve sianâ. Ve bizim şu mescidimizi de genişletti de içine sığdırdık diyor. Demek ki Peygamber Efendimiz'in yaptırdığı Mescid-i Nebevî'nin içine sahâbe-i kirâm arttıkça sığmamaya başladılar. Sahabeyi alamamaya başladı.

O zaman Hz. Osman kendi parasıyla civardaki arazileri satın alarak mescide katıp bayağı bir genişletti Mescid-i Nebevî'yi. O da şimdiki direklerin üstünde yazılıdır. Altın yaldızlı sanki püsküller sarkmış gibi işaretler vardır. Direklerin üzerinde ta yukarı tarafında. Oraya kadar bayağı bir genişletti. Peygamber Efendimiz'in mescidi üçte biri kadar idiyse Hz. Osman eklemelerle büyüterek yaptı. Yani çok büyüttü. Bayağı bir geniş hâle getirdi. Onu da dile getiriyor.

Ve rahimallâhu aliyyen. Ve Ali'ye Allah rahmetiyle muamele etsin diye ona da dua ediyor. Ve el açıp diyor ki.

Allâhümme ediri'l-hakki meahu haysü dâra. Yâ Rabbi! Nereye giderse Ali. Ali'nin yanında Hakkı da beraber eyle. Nasıl

davranırsa Hakla beraber olmasını nasip eyle. Her yaptığı işte haklılığı onunla beraber eyle Yâ Rabbi, diye dua etti Peygamber Efendimiz bu dört sahabiye. Bu dördü de aşere-i mübeşşeredendir.

Aşere-i mübeşşere ne demek? Peygamber Efendimiz tarafından *sallallahu aleyhi ve sellem* mübarek ağzından daha hayatlarındayken cennetlik oldukları bildirilen on kişidir. Ebû Bekr-i Sıddîk cennettedir, cennetlidir dedi Peygamber Efendimiz. Peygamber Efendimiz'in sözü senettir belgedir, tamam, cennetlik. On kişiyi böyle saydı. Bunlar dört tanesi cennetliklerin.

b. Nice Bilgi Taşıyan İnsan Vardır ki...

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki.

«رُبَّ حَامِلٍ فِقْهٍ غَيْرُ فِقِيهِ، وَمَنْ لَمْ يَنْفَعُهُ عِلْمُهُ ضَرَّهُ»

جَهْلُهُ. اقْرَأِ الْقُرْآنَ مَا نَهَاكَ، فَإِنْ لَمْ يَنْهَكَ فَلَسْتَ

تَقْرؤُهُ. طَبَّ عَنِ ابْنِ عَمْرٍو.»

Abdullah b. Ömer *radiyallahu anhum*'dan. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'tan bu hadîs-i şerîfi Taberânî rivayet etmiş. Efendimiz burada kısa kısa cümleler halinde çok mühim bazı bilgileri bize öğretiyor. Bir;

Rubbe hâмили fikhin ğayru fakîhin. Nice bilgi taşıyan insan vardır ki kendisi bilgin değildir. Fıkıh, anlayış ve dinde derin bilgi demek. Nice böyle dini bilgiyi nakleden insan vardır ki kendisi derin anlayışlı bilgin değildir. Sadece sözü naklediyor. Yani her bilgili insan ağzında bilgi olan, kafasında bilgi olan, söz olan insan tam bilgin demek değildir. Bazen bazı insanlar söylediği sözün derinliğini söyledikleri insan kadar iyi anlayamazlar. Söylenilen insan daha iyi anlar bazen. Öyle olur.

Bu nasıl oluyor?

Mesela birisi hurma bahçesinde çalışıyor. Ortağı da nöbetleşe Peygamber Efendimiz'in mescidine gidiyor, dinliyor Peygamber Efendimiz'i. Akşam gelince anlatıyor. "Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu, şöyle buyurdu." Ertesi gün de ötekisine nöbet geliyor. O gidiyor Peygamber Efendimiz'in

mescidinde duruyor namaz kılıyor. Akşam gelince ona anlatıyor mesela. Peygamber Efendimiz'den şöyle duydum, diye dini bilgiyi getiriyor. Bazen anlatılan kişi, sözü getirenden daha bilgindir. Yani bazen sözü söyleyen kimse işin derinliğine tam vakıf olmayabilir.

Bunun bir başka misali olabilir diye düşünüyorum. Muhaddislerden bir tanesi fakihlerden meşhur bir zâta fıkihtan bir mesele sordu. “Şu mesele hakkında senin kanaatin nedir?” Ne dersin, dedi. O da çatır çatır bu mesele şöyledir dedi. Delilin ne? Sen böyle diyorsun ama neye dayanıyorsun? Çünkü o devrin insanları her şeyi belgelendirmek istiyorlardı. Belgesiz, mesnetsiz konuşmayı kabul etmiyorlardı. Mutlaka “Peygamber Efendimiz'den duydum” diyecek. Öyle inanacak. Yani delilin ne? “Sen böyle yapmak günahtır, şöyle yapmak olmaz. Şu olursa abdesti bozular filan, bir şey diyorsun ama delilin ne?” dedi. O da tebessüm etti. Güldü. Dedi ki

“Sen hani geçen gün bana bir hadis nakletmiştin ya. Delilim o işte.” “Sen muhaddis olarak bana sağlam bir hadis

öğrettin ya. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş diye. İşte o hadisten çıkarttım bu hükmü.” Düşündü adam. Doğru, doğru ama mücevherin kıymetini kuyumcu biliyor. O zaman maaşallah, dedi.

“Ey fakihler! Ey müçtehidler! Sizler doktorlara benziyorsunuz, tabipler gibisiniz, tedavi yapıyorsunuz. Bizler de eczacılara benziyoruz.” dedi. Çünkü eczacı tedavi yapmaz. İlaçları hazırlar, eczanede rafa dizer. Hangi ilaçtan hangi hastaya ne miktar verileceğini doktor tayin eder. Ne zaman ilaç verilecek, ne zaman kesilecek. Eczacı insanı tedavi etmez. Tabip tedavi eder. “Siz tabiplersiniz. Biz de eczacılarız.” dedi. Doğru. Bilgi gidiyor, veriliyor sahibine. O da onu işliyor, yerli yerine yerleştiriyor, oturtuyor.

Bir ustaya ham malzeme gelir. Verirsin bir madeni malzemeyi. O da onu evirir çevirir, işler, yontar filan. Güzel bir hâle getirir. Ham malzeme başka, onu işlemek başka. Onun için böyle buyurmuş Peygamber Efendimiz. “Nice nice bilgi taşıyan insan vardır ki kendisi bilgin değildir.” Bu bazen şu mânaya da alınabilir. Bilgin ama bilgisi kendisine fayda vermemiş

herifin. Ne biçim bilgin? Biliyor ama uygulamıyor hayatında. İyi bir insan değil, yani o mânaya da gelebilir. Öteki mânaya da gelebilir. Bilgilerin yerli yerince yerleştirilmesi hakiki alimlerin işidir. Tek tek bilgiler malzemedir. Hakiki alimler de malzemeyi işleyen kimselerdir. O mânaya da gelebilir.

Siz hiç İhlas sûresini okuduğunuz zaman manasını düşünüp de ağlayıp gözünüzden yaş döktünüz mü? Söyleyin bakalım. Kaç tane müslüman? Kaç kişiyiz burada? *Kulhuvallahtan* ağlayan var mı içinizde? Yok. Ben de ağlamadım. Ama bir papaz Avusturya'da Viyana şehrinde müslüman olmuş. Bizim bir doçent arkadaşımız var doktor, tabip. İstanbul'da. Çok terbiyeli, sakin, efendi bir insan. Avusturya'da ihtisas yapmış. Çok iyi bir insan. Sabahları bizim Çilehane mescidine gelir. Tabii gündüz işinde oluyor. O anlattı. Orada bir papaz incelemiş incelemiş müslüman olmuş da bu bizim doktor tabip arkadaşına söylemiş. Demiş ki: "Ben her zaman *kulhuvallahu ehad* sûresini okurken ağlıyorum."

Dünya üzerinde, yeryüzünde Allahu Teâlâ hazretlerini bu sûre kadar belli bir şekilde, edebî bir şekilde, güzel bir şekilde anlatan daha başka bir ibare yok. Daha başka bir paragraf yok. Bu çok güzel anlatıyor. Çok özlü, çok güzel, çok derin diye her okuyuşta ağlıyormuş. Ben de onun üzerine biraz ayıktım. Düşündüm. *Kulhuvallahu ehad. Allahüssamed. Lem yelid velem yüled. Velem yekünlehü küfüven ehad.*

Kısacık. Çocuklar da biliyor ezbere. Derinden düşünürdüm ki hakikaten dinler tarihini inceleyen; bütün dinleri, Budizm'i, Brahmanizm'i, Hıristiyanlık'ı, Yahudilik'i, ilk çağların kavimlerindeki inançları, Hititliler'i, Romalılar'ı, Mısırlılar'ı, Hintliler'i, Çinliler'i, İranlılar'ı inceleyen insanların hepsine ders veriyor o sûre. Hepsine cevap veriyor. Hepsinin inancındaki yanlışlıkları reddediyor. Ve Allahu Teâlâ hazretlerinin birliğini o kadar güzel anlatıyor ki derin düşününce insan hakikaten heyecanlanır. Dayanamaz ağlar ama o ağlıyor. O Müslüman olmuş papaz, kalbi nurlu. Müslüman olmuş çünkü müslüman oldu

mu eski günahların hepsi siliniyor. Bilgisi de çok. Kim bilir ne diller biliyor adam.

Almanca biliyor, Avusturya'da yetişmiş. Yunanca, Latince mutlaka biliyor. İngilizce, Fransızca mutlaka biliyor. Okumuş, okumuş, okumuş. Yetişmiş. Okunan paragraftan, söylenen sözlerden çıkan mânânın derinliğini seziyor. Çocuğa *kulhuvallahu ehad*'ı öğretirsin ama çocuk anlamaz zavallı. Çocuk olduğundan. Biz de anlamıyoruz. Neden? Bizim bilgimiz az olduğundan. Adam çok iyi anlıyor, ağlıyor, duygulanıyor, heyecanlanıyor. Neden? Çok derin duygulu olduğundan. Demek ki biz ona *kulhuvallahu ehad*'ı taşımış oluyoruz. Ya Kur'ân-ı Kerîm'de *kulhuvallah* diye bir sûre var, bak dinle. Bir dinliyor. O bilgin. O daha iyi anlıyor.

Bir mühim zât var. Kur'ân'ı Kerîm ve İncil üzerine; Hıristiyanlık ve Müslümanlık üzerine kitaplar yazmış çok büyük bir alim, profesör. İlk adı Abdülmesih.

Abdülmesih'in mânâsı ne?

Hz. İsanın, mesih'in kulu demek. Müslüman olmuş.

İsmi niye değiştirmiş?

Abdulahad. Bir tek Allah'ın kulu. Mesih filan demiyor. Abdülehad. Ehad olan Allah'ın kulu. Çok güzel. Yunanca biliyor, Latince biliyor, İbranice, Süryanice, Farsça, Arapça, İngilizce, Fransızca, Almanca biliyor. Roma'da doktora yapmış. İngiltere'de doktora yapmış. Derya. Müslüman olmuş. İslâm'ın güzelliğini, Hz. İsa'nın Allah'ın kulu olduğunu söylüyor. Anlamış ve anlatıyor.

Hıristiyanlığı methediyor İslâm'ı karalıyor ya. İşte o zâta diyeceksin ki; senin Hıristiyan dininden papaz olan falanca şahsın filanca kitabını oku. Bitecek. Çünkü çok güzel anlatıyor meseleleri.

Nice bilgi taşıyan insan vardır ki aslında bilgin değildir. Taşınan kimse daha bilgindir. Bu şahısta bilgi var ama bilgin değildir. Hele hele bir de bilgisine ters yaşıyorsa onlar da;

﴿مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ

1. الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَثْقَارًا﴾

¹ 62/Cuma, 5

diye yahudileri öyle anlatıyor Kur'ân-ı Kerîmde Cuma sûresinde Cenâb-ı Hak Teala ve tekaddes hazretleri.

Sırtına kitap yükletilmiş merkep gibidir. Bilgi var, taşıyor ama merkep.

Merkep. Neden? Allah'ın kitabına uymuyor. Sözüünü tutmuyor. Âyetlerine uygun hareket etmiyor. İnanırım dediği kitabına bile inanmıyor. Kendisinin bağlı olduğunu iddia ettiği kitaba bile aykırı hareket ediyor.

Ve men lem yenfeahu ilmühu. Bir kimseye öğrendiği bilgi fayda vermiyorsa. Bilgili, okumuş, diplomayı almış. Sorsan biliyor. Kalk konuş, desen konuşuyor, bilgisi var ama kendisine fayda vermemiş. Kendisi adam olmamış. Allah'ın sevgisini kazanamamış. Sevgili kulu olamamış. İyi bir müslüman olamamış. İyi bir insan olamamışsa, ilmi kendisine fayda vermemişse o cahilliği iş açar başına. Zarar verir.

Darrahu cehlühu. Böyle ilmimi uygulamamak şeklindeki bu cahilliğinin zararını elbet görür. İlmi fayda vermezse cahilliği zarar verir. Ya doğru düzgün adam gibi öğrenecek ve ilminden faydalanacak

kendisi. İyi insan iyi müslüman olacak. Öyle yapmazsa cahillik ederse o cahilliğin de cezasını âhirette çeker. Dünyada da verir Allah cezasını. Ahirette de verir.

İkrai'l-kur'âne mâ nehâke. Bu da mühim bir emir. Kur'an'ı seni haramlardan günahlardan alıkoyduğu müddetçe oku. Kur'anı okuyorsun. Allah'ın kelimidir diye. Allah'tan korkuyorsun. Titriyorsun. Haramlardan, günahlardan, Allah'tan korkarım diyorsun. Geri çekiliyorsun. Kur'an sana böyle etki yapıyorsa Kur'an seni kötülüklerden alıkoyuyorsa oku. Ama,

Fe in lem yenheke fe leste takrauhu. Eğer Kur'ân-ı Kerîm seni kötülüklerden alıkoymuyorsa. Kur'anı Kerim okuyorsun ama eski hamam eski tas; günahların, haramların içinde tıngır mıngır yuvarlanıp gidiyor adam. Kur'an okuyor, hafız olmuş. Veyahut mezun olmuş falanca dinî mektepten ama günahlara tıngır mıngır yuvarlanıp gidiyor. Günah deryasına dalmış gidiyor.

Feinlem yenheke. Kur'an seni kötülüklerden alıkoymuyorsa ey cahil adam.

Felestetakrauhu. Sen kendini Kur'an okuyor sanma. Kur'anı okumuyor sayılırsın sen. Neden? Baksana yolunu düzeltmedin. Güya Kur'an okuyorsun. Evet çağırıldıkları zaman güzel güzel okuyorsun, herkes 'ah vah' ediyor ama sen adam olmamışsın. O zaman okumuyorsun sayılır. Okumamış sayılırsın, diyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz. Demek ki iş gayet ciddidir. Öğrendiğimizi tatbik edeceğiz. Allah'ın edepli, terbiyeli, ahlaklı, doğru düzgün, ihlaslı kulu olacağız. Öyle yamukluk yok. Yamuk gitti mi olmaz. Dosdoğru kul olması lazım bir müslümanın.

c. Allah Yolunda Bir Gün Beklemek

Selman *radıyallahu anh'ten.*

«رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ
وَقِيَامِهِ، وَمَنْ مَاتَ مُرَابِطًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُجِرَ مِنْ
فِتْنَةِ الْقَبْرِ، وَيَجْرِي لَهُ صَالِحٌ مَا كَانَ يَعْمَلُ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ. ابْنُ زَنْجُوِيَهٗ، عَنِ سَلْمَانَ.»

Ribâtu yevmin fî sebîlillâhi. Rıbat demek huduttaki gözetleme kalesi demek. Nöbetçilerin, muhafızların durduğu mustahkem bina demek. Burada durup düşman geliyor mu diye beklemek, gelirse ben onunla çarpışırım, diye hazırlıklı olmak buna *murabata* derler. Rıbatta gözcülük yapmak, muhafızlık bekçilik yapmak demek. Düşman yok ama gelirse de çarpışırım. Gelsin bakalım hele. Gelmemesi için bekliyoruz burada. Yani bizden korksun, gelmesin diye bekliyoruz. Bak biz gafil değiliz diye bekliyoruz. Gelirse de göreceği var, gelirse çarpışırız. Düşman da orada kale var diye saldıramıyor. İşte buna *rıbat* veya *murabata* derler.

Mücadehe ve cihat; muhasebe ve hesap gibi rıbat mastar da olur yani murabata yapmak. Hudut kalesini beklemek mânasına da gelir. O beklenen kaleye de rıbat derler.

Eskiden askerlik yaşı diye bir şey yoktu. Mü'minlerin fedakârları eğer "ben Allah yolunda cihat etmek istiyorum, düşman gelirse çarpışayım." diye niyetlenmişse silahını alırdı, helalleşirdi, giderdi hudutta bir kalede otururdu. Düşman gelirse çarpışırdı. Gelmezse

boş vakit geçirilmez, namaz, zikir, teşbih, ilim, irfan ile meşgul olurlardı. Onun için rıbat bir bakıma da medrese gibide çalışırdı. Düşman yok ne yapalım. Gelemiyor ,korkuyor. Açın kitabı. Otur bakayım karşıya. Halka olun bakalım. Dinî ilimleri öğrenirlerdi. Hadis, tefsir, fıkıh, kelâm, akaid vesaire. Böylece düşman gelmediği zaman medrese gibi kullanılırdı. Düşman geldiği zaman kale gibi olurdu. Kapatın kapıları. Alın okları. Haydi bakalım yukarı. Veyahut hadi bakalım açın kapıları. Kılıçları kuşanın. Atlara binin, yürüyün düşmanın üstüne. *Allah Allah Allah Allah*. Hepsi olabilir. O zaman savaş için kale. Barış için medrese.

Rıbatı yevmin fisebilillah. Allah yolunda buradaki rıbat murabata mânasına. Allah yolunda bir gün böyle bir kalede gün geçirmek. Çarpışma olmadı bir yerimiz kanamadı. Yorulmadık hiç. Düşman gelmedi. Kılıcımız kınından bile sıyrılmadı. Olsun. Bir gün beklemek

Ribâtu yevmin fî sebîlillâhi. Allah yolunda bir gün beklemek,

Efdalu min sıyâmi şehrin ve kıyâmihi. Bir aylık oruç tutmaktan, geceleri de sabahlara kadar namaz kılmaktan daha hayırlıdır. Bir günlük kalede beklemek; bir aylık gece namaz kılmak, gündüz oruç tutmaktan daha hayırlıdır. Sonra,

d. Kim Allah Rızası İçin Rıbatta Bekçi Olurken Ölürsa

Ve men mâte murâbitan fî sebîlillâhi. Kim murabıt olarak yani rıbatta bekçi olarak beklerken *fisebilillah* Allah rızası için. Eceli geldi öldü. Savaş yok ama *Inna lilla ve inna ileyhi râciûn.* Ölüverdi adamcağız, mübarek. İyi adamdı, cesur adamdı, yürekli adamdı. Güzel huylu adamdı. Tatlı insandı. Ama yaşlıydı. Sevap kazanmak için gelmiş mübarek buraya. Ömrü vefa etmedi. Düşmanla da çarpışma olmadı. Ölüverdi burada. Tamam. Ölen bir kimse;

Ücîra min fitnetihi'l-kabri. Kabir fitnesinden korunur. Kabirde fitneye uğramaz. *Fitnetil kabirden* murad kabirde meleklerin sorgu sualidir. Kabirde fitne ne olacak? Adam ölmüş ne olacak? Ne olacağı var mı. Melekler

gelecek. Otur bakalım, diyecekler, oturtacaklar. Başı kabrin üstüne koyulmuş tahtaya çarpacak, derdi bizim ninelerimiz anlatırken. Gözümüzün önüne öyle gelirdi. Otur bakalım. Oturtacaklar kabrin içinde. Bizimde tüylerimiz diken diken olurdu. Soracaklar.

“Rabbin kim? Söyle bakalım. Biliyor musun bakalım?” Rabbim Allah *celle celaluhu vahdehu la şerikeleh*. “Bunu bildin. Peygamberin kim?” Peygamberim Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem*. “Aferin bunu da bildin.” İşte bu soruları sormak kabirde, kabrin fitnesidir. Kabirde imtihan olacak. “Peki bu soruları hep bildi diye söylüyorsun hocam. Bilmeyen ne olacak?” Bilmeyen kabirde kabir azabına uğrayacak. Cezasını çekecek. Kafasına ateşten topuzlar inecek. Kabrin içi ateş dolacak. Kabir cehennem çukurlarından çukur olacak. Oyuncak değil.

Murabıt olarak ölen kabir azabından kabir imtihanından fitnesinden korunur.

Ve yecrî lehu sâlihu mâ kâne ya'melu ilâ yevmi'l-kıyâmeti. Hâl-i hayatında, ölmeden

evvel bu adamcağız neler yapardı arkadaş? Bu mübarek ölmeden nasıl bir insandı? Çok iyi insandı. Neler yapardı?

“Hocam geceleri mübarek abdest alırdı, teheccüt namazları kılardı.” Mâşaallah. “Ondan sonra oruç tutardı.” Aferin. “Ondan sonra zikir ederdi.” Mâşaallah. “Kur’ân-ı Kerîm okurdu, çok da güzel okurdu. Ağlardık dinlerken.” Mâşaallah. “İlim irfanı vardı. Bilmeyenlere bildiğini öğretirdi.” Mâşaallah ne iyi yetişmiş. “Çok da derya gibi de bilgisi vardı.” Mâşaallah. “Şunu yapardı, bunu yapardı çok da cömertti. Kazanırsa kazandığını fakirlere verirdi, sadaka olarak. Herkesin yardımına koşardı. İyilik yapardı.” Mâşaallah Mâşaallah Mâşaallah.

Bu ölen insanın yaptığı bütün bu iyi şeyler murabıt olarak öldüğü için, nöbetçiyken öldüğü için kıyâmete kadar her gün onları yapıyor gibi defterine yazılır. Her gün yaşıyormuş gibi ve yapıyormuş gibi yaptığı şeylerin iyileri yazılır; hataları, kusurları, tembellikleri, uykuları, hastalıkları vesairesi değil. Salih amelleri hâlâ yapıyormuş gibi

kıyâmete kadar yazılır durur, yazılır durur.
Murabıt olarak ölmek onun için çok çok sevap.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi sevdiği kul eylesin. Sevdiği güzel işleri öğrenip yapmayı, sevapları kazanmayı, rızasını kazanmayı nasip eylesin. Huzuruna sevdiği razı olduğu kul olarak varmayı nasip eylesin. Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin.

el-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

1 Recep 1421 / 30.09.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

